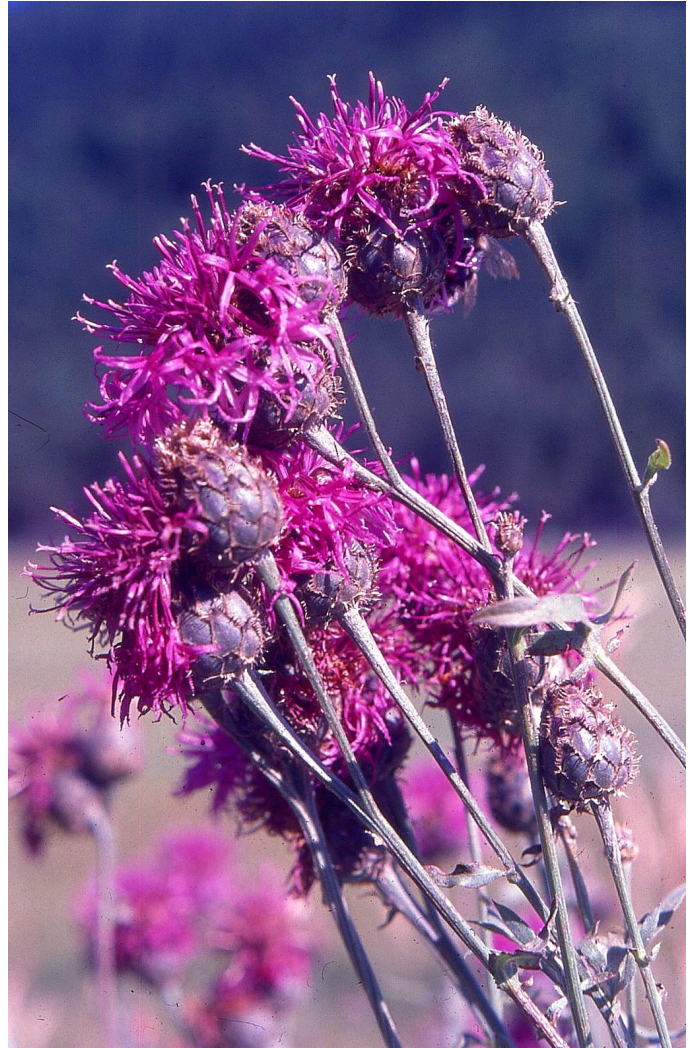

LLAPADENA

***Centaurea scabiosa* L.** [1753, Sp. Pl. : 918] $2n = 20$

= *Centaurea cephalariifolia* Willk.

[in Flora 34 (1851)]

MOMS POPULARS

Anglès:	Greater Knapweed
Aragonès:	anipeta, cabeza de gurrión, orella de somé, yerba ojera
Basc:	altuzkér, astuzkerra, atuzkér, aztuzkér, gardulatz, puzkér
Castellà:	anapera, arnaza, asnaza, cabezuela, cardo garrapata, centáurea mayor, hierba pedorrera, napera, pedo-de-burro.
Català:	Llapadena, arrencapets, botons de frare, botons de gavatx, camferrada, capferrada, caps de burro, capçada, gratabous
Francès:	Centaurée scabieuse
Italià:	Fiordaliso vedovino

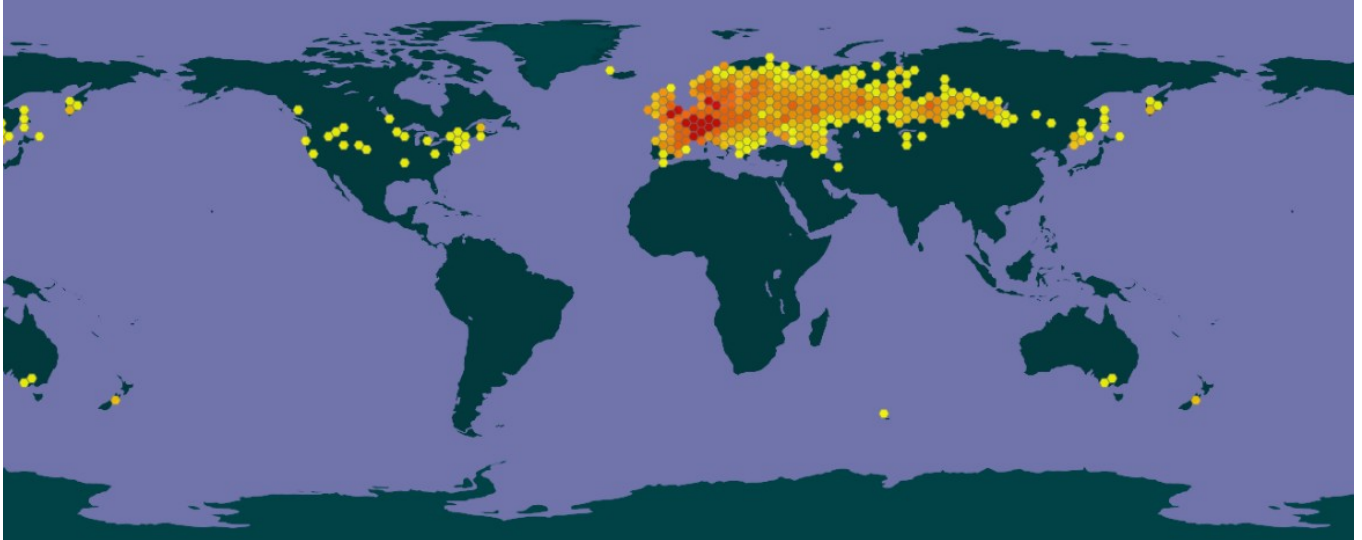
Làmina de CARL AXEL MAGNUS LINDMAN

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Dins la gran família de les Compostes, el gènere *Centaurea* pertany a la tribu de les *Cynareae* Less. I aquesta tribu es distingeix per no tenir làtex i per tenir totes les flors ligulades, sinó regulars, isomorfes i homògames; i per tenir l'apex de l'estil enter o amb rames molt curtes. Ja dins la tribu, el gènere es distingeix per tenir un involucre comú al conjunt de totes les flors, per tenir el vil·là format per palletes lliures i ser les esquames de l'involucre apendiculades. I, finalment, dins el gènere, *Centaurea scabiosa* es distingeix per tenir els aquenis entre 5 i 7 mm de longitud, el vil·là de 3-7 mm, corol·la de 20-35 mm, capítols amb involucre de 15-30 × 10-25 mm, anteres de 7-11 mm, bràctees involucrals del mig amb apèndix decurrent i sense marge papiraci negre, de marge pectinat-espinulós, sense espina terminal gran (4 o més mm), les flors de la perifèria d'un rosa-porpra.

La llapadena és una planta perenne, de 35-80 cm, erecta, ramificada a la part superior. Fulles glabres o una mica híspides, pinnatisectes amb segments estesos, lanceolades o linears, senceres o lobulades, les fulles caulinar sèssils, les inferiors peciolades. Involucre gran, globós, amb folíols no coberts per apèndixs. Aquests són de color marró negrós, decurrents, ciliats. Aquenis amb un papus vermellós aproximadament igual a la seva longitud. Flors rosades-porpres, amb les exteriors radiades.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Centaurea scabiosa al món, segons GBIF

Es troba a la transició entre els prats del *Meso-Bromion* i els prats de dall. Es troba per Europa i part central de l'Àsia, excepte en climes extrems.

VIRTUTS I USOS MEDICINALS

- anorèxia (+pebre)
- antibacteriana (p.p. lignans matairesinol/matairesinòsid de la LLA): *Bacillus cereus*, *Escherichia coli*, *Lactobacillus plantarum*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Proteus mirabilis*, *Serratia marcescens*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus aureus* (& MARSA)
- antioxidant
- astringent
- calmant
- càncer
- conjuntivitis (compreses amb els ulls clucs amb la infusió)
- diabetis (+ rel de *Cynodon dactylon*)
- digestiva
- diürètica LLA REL
- estomacal
- ferides infectades LLA REL
- hemorroides (cosint la planta trossejada a la roba interior fins que s'assequi)
- sarna REL
- sudorífica REL
- tònica LLA REL
- tos
- tòxica per als crustacis
- úlceres LLA
- úlceres bucals LLA
- vulnerària REL LLA

PRINCIPIS ACTIUS

- (1R,7S,E)-7-iso-propil-4,10-dimetilèn-ciclodec-5-enol 4.5-5%
- [1,1'-bifenil]-2-ol-acetat 8.5%
- 1,1,6-trimetil-3-metilèn-2-(3,6,9,13-tetrametil-6-etilèn-10,14-dimetilèn-pentadec-4-enil)-ciclohexà 2%
- 1,8,11,14-heptadecatetraè
- 2-cloro-fluorè 1%
- 2-monolinoleïna 2.5-6%
- 2-monopalmitina 2.5%
- 2,6-dimetil-10-metilèn-2,6,11-dodecatrienaol 2%
- 3-deoxi—manoic-lactona 5%
- 3-etil-5-metil-fenol 3%
- 3-metil-cumarina 12%
- 4-((1E)-3-hidroxi-1-propenil)-2-metoxi-fenol 4.5%
- 4-(4-hidroxi-fenil)-benzo-hidrazida 6%
- 4-hidroxi-metil-furfural 8%
- 4-metoxi-1-naftol 3.5%
- 5-hidroxi-metil-furfurà 16.5%
- 6,15-dihidroxi-1(10),4,11(13)-germacatrièn-12,8-òlid
- àcid cafeic
- àcid 3-cafeoil-quínic
- àcid 3-hidroxi-4-metoxi-benzoic-metil-èster 46.%
- àcid 5-cafeoil-quínic
- àcid 5,8,11,14-eicosatetraínoic 5.5%
- àcid eicosanoic 3%
- àcid benzèn-propanoic-3,5-bis-(1,1-dimetil-etil)-4-hidroxi-octadecil-èster 7.5%
- àcid glucurònic
- àcid hexadecanoic-etil-èster 1%
- àcid linoleic 6%
- àcid linoleic-etil-èster 2.5%
- àcid linolènic 5%
- àcid linolènic-etil-èster 2.5%
- àcid linolènic-2-hidroxi-1-(hidroximetil)-etil-èster-(Z,Z,Z)-(èster) 1.5%
- àcid palmític 12.5%
- àcid protocatechuic
- alfa-amirina 0.5%
- alfa-bisabolol 1.5%
- apigenina
- beta-amirina 1.5%
- beta-bisabolà 4.5%
- beta-copaè 3%
- beta-sitoserol 3%
- beta-ylangè 5%
- camazulè 1.5%
- campesterol 1%
- canofil·lal 2%
- cariofil·lè 8%
- cariofil·lè-òxid 3%
- cinaropicrina
- cumarà 1%
- D-germacrè 2.5%
- desogestrel 1%
- esclareol 4%
- estigmasterol 0.5-3%
- fitil-decanoat 1.5%
- fitol 1.5%
- galangina-flavanona 1.5%
- gamma-sitosterol 1%-9%ç
- germacrè D-4-ol 3%
- grossgemina
- hentriacontà 4%
- heptacosà-6,8-diona 1%
- hesperidina 10 ppm
- humulè 3.5%
- humulenol-II 1.5%
- iso-germacrè D 4.5%
- L-bornil-acetat 38.5%
- lignans derivats de la dibenzil-butirolactona: actigenina; matairesinol; matairesinòsid; 7'-(S)-hidroxiarctigenina
- luteolina
- luteolina-7-O-glucòsid
- luteolina-7-O-rutinòsid
- matairesinòsid LLA
- matairesinol LLA
- nonacosà-6,8-diona 1%
- octacosà 4%
- octacosanol 1%
- pentacosà 1.5%
- piranona 6%
- polisacàrid hidrosoluble: àcid D-galacturònic & L-rhamnosa & D-galactosa & D-xilosa & D-glucosa
- quercetina 3 ppm
- querecetina-3-O-glucòsid
- repina
- rutina 11 ppm
- sacarosa 3.5-6%
- tertracosà 2%
- tetradiacontà 4.5-6%
- vitamina A-acetat 2%

- (Z,Z,Z)-9,12,15-octadecatrièn-1-ol 1%

OLI ESSENCIAL

• 3,5-heptadienal-2-etilidiè-6-metil 0.5%	• eugenol
• 4-vainil-guaïacol 0.5%	• fitol 1.5%
• àcid alfa-linolènic 3%	• gamma-lemè
• àcid hexadecanoic 4%	• germacrè D 0.5%
• àcid octadecanoic	• heptacosà 19.5%
• alfa-bisabolol 5%	• hexacosà 1%
• alfa-ciperona 8%	• iso-espatulenol 3.5%
• alfa-humulè	• longifolè-aldehid 3%
• al·lo-aromadendrè-epòxid 10.5%	• longifolià 0.5%
• aromadendrè	• nonacosà 4.5%
• aromadendrè-òxid 2%	• octacosà 0.5%
• benzè-acetaldehid 0.5%	• pentacosà 4.5%
• cariofil·lè-òxid 11%	• tetracosà
• cis-beta-farnesè	• trans-beta-farnesè
• espatulenol 0.5%	• tricosà 0.5%
• éster metílic de l'àcid benzoic 3.5%	

MÉS INFORMACIÓ

«Comparative assessment of the phytochemical composition and biological activity of extracts of flowering plants of *Centaurea cyanus* L. *Centaurea jacea* l. and *Centaurea scabiosa* L.» NATALIUA SHARONOVA, EVGEBY NIJITIN, DMITRY TEREZHEV, ANNA LYUBINA, SYUMBELYA AMERHANNOVA, KSENIYA BUSHMELEVA, ADELYA RAJHMAEVA, IGOR FITSEV, KIRIL SINYASHIN». *Plants* (2021): 10(7), 1279. <https://doi.org/10.3390/plants10071279>

«Biological activity of lignans from the seeds of *Centaurea scabiosa*». YASHODHARAN KUMARASAMY, LUTFUN NAHAR, PHILIP J. COX, LAURENCE N. DINAN, CHARLES A. FERGUSON, DOUGLAS A. FINNIE, MARCEL JASPARS & SATYAJIT D. SARKER. *Pharmaceutical Biology* 41 (3): 203-206 (2008).

«Volatile oil chemical composition of wild, edible *Centaurea scabiosa* L. and its cytotoxic activity». IVANA CAREV, ANJA GOLEMAC, SONJA SILJAK-YAKOVLEV, FRANCOIS XAVIER PELLAY, OLIVERA POLITEO. *Plants* (2022): 11(23): 3267. <https://doi.org/10.3390/plants11233267>